

GIỚI THIỆU KINH TẾ HỌC PHÚC LỢI CÔNG BẰNG & HIỆU QUẢ KINH TẾ

Chương trình Giảng dạy Kinh tế Fulbright
Học kỳ mùa Thu
MPP 4, 2011 - 2013

28/11/2011

1

Các nội dung trình bày

1. Hiệu quả (kinh tế theo tiêu chuẩn) Pareto
 - Hiệu quả trong trao đổi
 - Cân bằng cạnh tranh
 - Hai định lý cơ bản của kinh tế học phúc lợi
2. Hiệu quả Kaldor – Hicks
3. Hiệu quả và công bằng
 - Hiệu quả và công bằng trong trao đổi
 - Thế nào là công bằng?
 - Một số tình huống nhỏ

28/11/2011

2

1. Hiệu quả Pareto

- **Hiệu quả kinh tế Pareto** đạt được khi không có cách nào làm cho một người được lợi mà không đồng thời làm cho ít nhất một người khác bị thiệt, (hay nói cách khác, mọi **cải thiện Pareto** tiềm năng đều đã được khai thác hết.)

28/11/2011

3

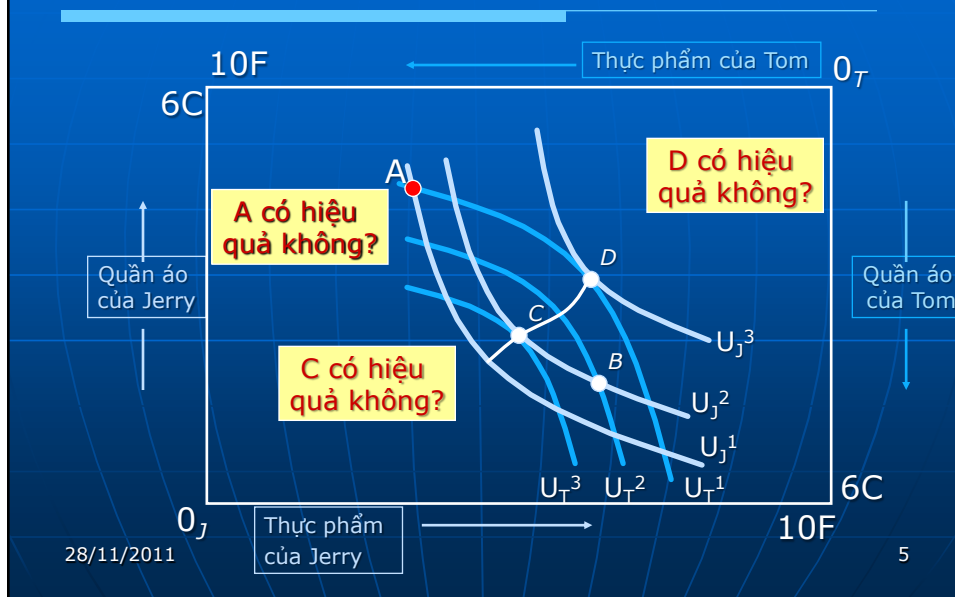
1. Hiệu quả Pareto

- Hiệu quả Pareto trong trao đổi
$$MRS_{XY}^A = P_X/P_Y = MRS_{XY}^B$$
- Hiệu quả Pareto trong sản xuất
 - Hiệu quả Pareto đầu vào:
$$MRTS_{LK}^X = w/r = MRTS_{LK}^Y$$
 - Hiệu quả Pareto đầu ra
$$MRT_{XY} = MC_X/MC_Y = P_X/P_Y = MRS_{XY}$$

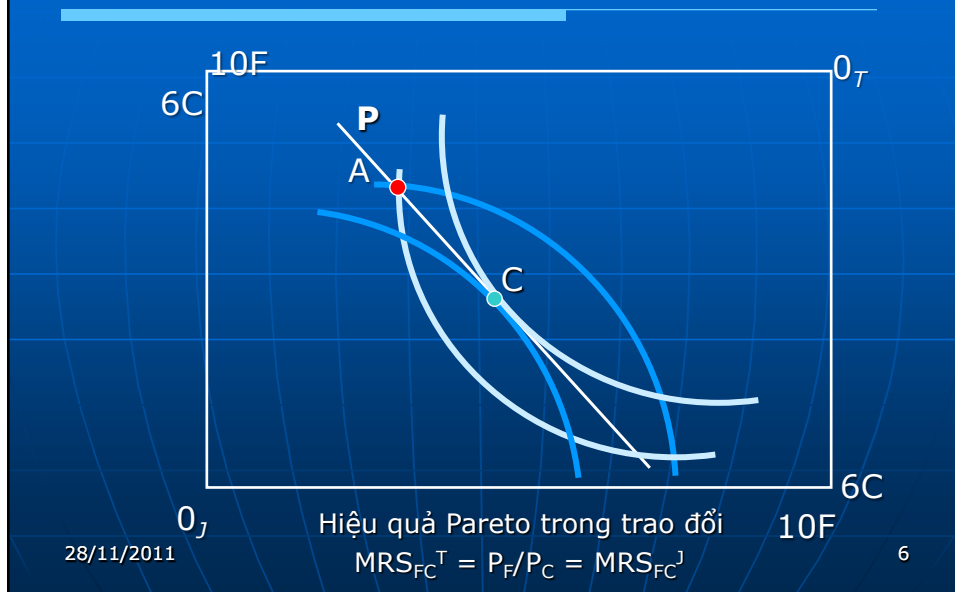
28/11/2011

4

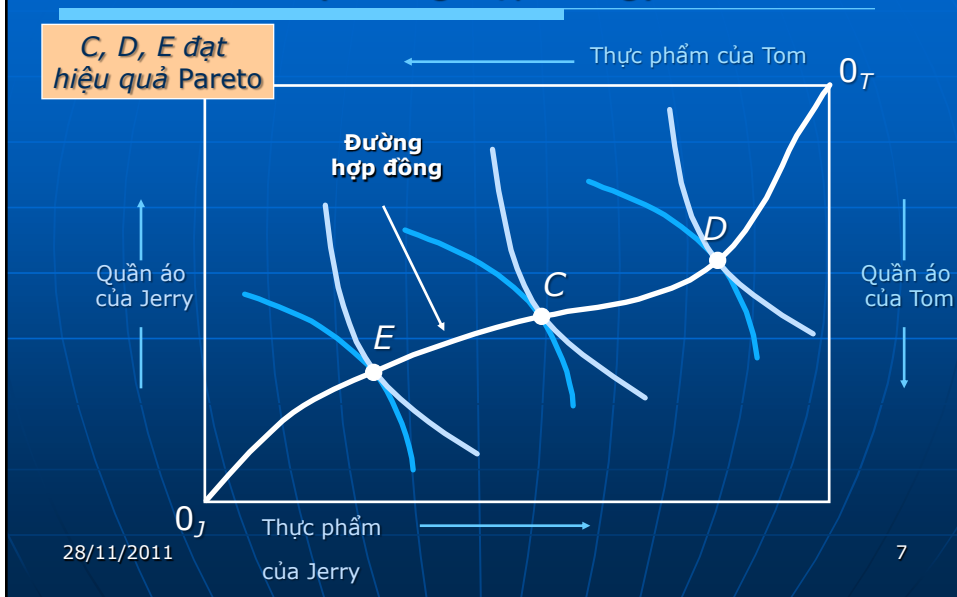
1.1. Hiệu quả Pareto trong trao đổi

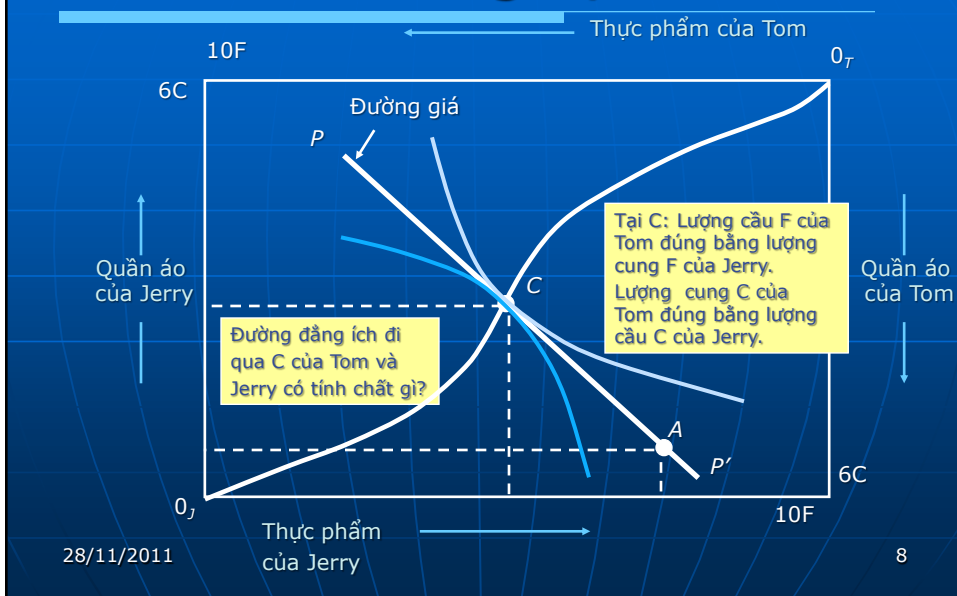
1.1. Hiệu quả Pareto trong trao đổi

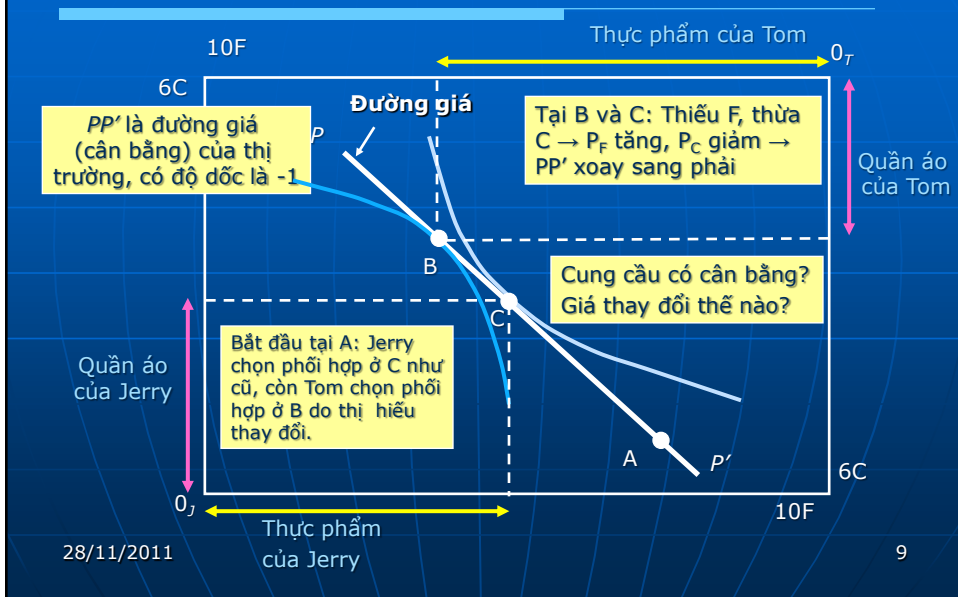
Hiệu quả trong trao đổi (Đường hợp đồng)

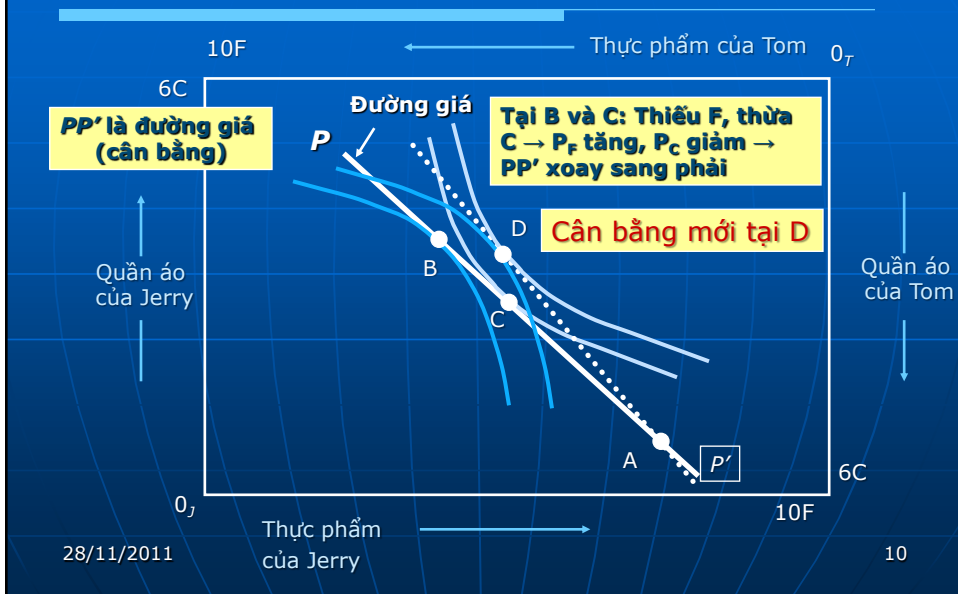
1.2. Cân bằng cạnh tranh

Cân bằng cạnh tranh và cơ chế giá

Cân bằng cạnh tranh và cơ chế giá

1.3. Hai định lý của KTH Phúc lợi

■ Tại điểm cân bằng:

1. Hai đường đẳng ích tiếp xúc với nhau và với đường giá cả → điểm cân bằng (kết quả của sự phân phối nguồn lực của thị trường cạnh tranh tự do) đạt hiệu quả trong trao đổi.
2. Hai đường đẳng lượng tiếp xúc với nhau và với đường giá cả → điểm cân bằng (kết quả của sự phân phối nguồn lực của thị trường cạnh tranh tự do) đạt hiệu quả đầu vào.
3. Nếu hai đường đẳng ích (hay đẳng lượng) không tiếp xúc với nhau và với đường giá cả thì cung cầu sẽ không cân bằng → giá cả sẽ điều chỉnh cho tới khi thị trường đạt tới điểm cân bằng (hiệu quả) mới
4. Nếu mọi thị trường là cạnh tranh hoàn hảo thì có thể đạt được hiệu quả trong cả trao đổi và sản xuất mà không cần tới sự can thiệp của nhà nước.

28/11/2011

11

Định lý thứ nhất của KTH Phúc lợi

- *Trong thị trường cạnh tranh hoàn hảo, tất cả các bên tham gia sản xuất và trao đổi sẽ khai thác tối đa mọi lợi ích chung do thương mại đem lại. Kết quả là sự phân bổ nguồn lực ở trạng thái cân bằng sẽ đạt hiệu quả kinh tế.*
- Phân biệt:
 - Cân bằng
 - Công bằng
 - Hiệu quả

28/11/2011

12

Định lý thứ hai của KTH Phúc lợi

- *Ứng với mỗi điểm phân bổ nguồn lực đạt hiệu quả Pareto (điểm trên đường hợp đồng), tồn tại một tập hợp các mức giá sao cho tại các mức giá này điểm phân bổ ấy là một điểm cân bằng cạnh tranh.*
- **Hệ quả:** Có thể đạt được điểm hiệu quả Pareto bất kỳ thông qua thị trường cạnh tranh hoàn hảo và chuyển giao gộp (lump-sum transfer – là hình thức phân phối lại không ảnh hưởng tới mức giá tương đối)

28/11/2011

13

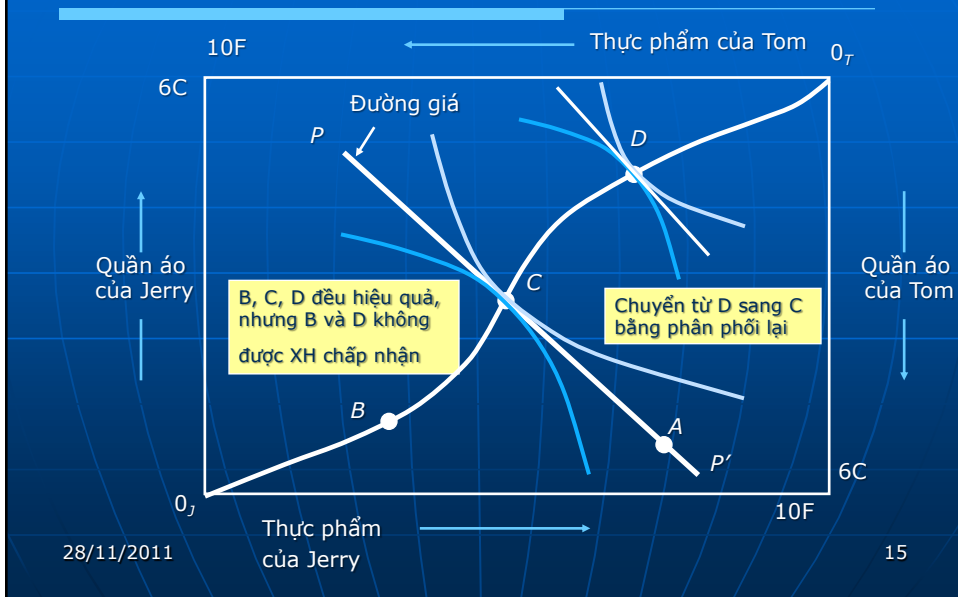
2. Hiệu quả Kaldor – Hicks (Hiệu quả kinh tế tiềm năng)

- **Hiệu quả Kaldor – Hicks:** Chấp nhận có người được, kẻ mất, chỉ cần tổng phúc lợi là một số dương.
- Hiệu quả Kaldor – Hicks ngầm định rằng những người được lợi sẽ có thể bù đắp cho những người bị thiệt thông qua các biện pháp phân phối lại
- Những nhược điểm của tiêu thức hiệu quả Kaldor – Hicks ?

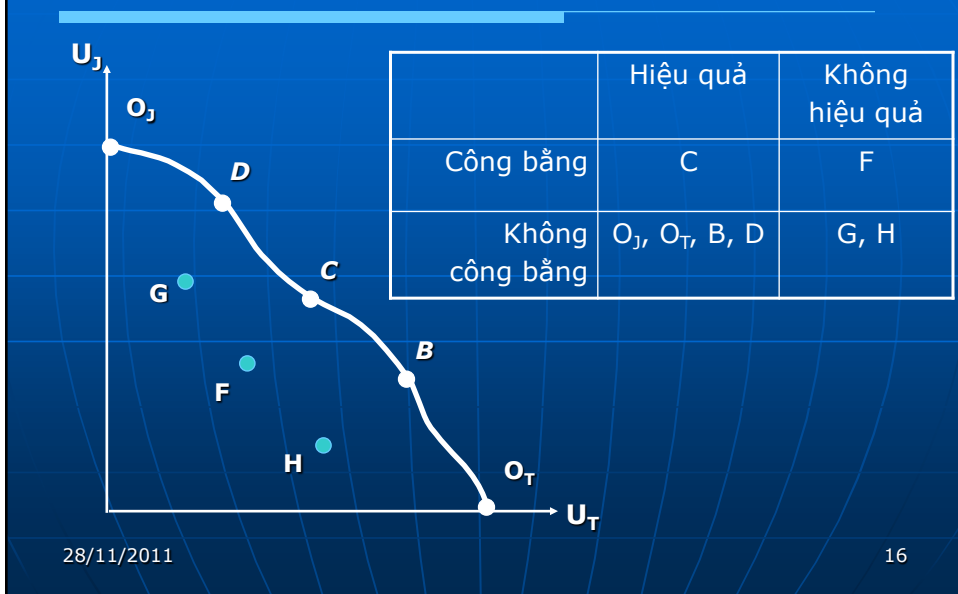
28/11/2011

14

3. Hiệu quả và công bằng

Đường giới hạn (biên giới) độ thỏa dụng

Thế nào là CÔNG BẰNG?

- Có tính chuẩn tắc, vì vậy khó thống nhất khái niệm
- Vai trò của “tính công bằng” trong chính sách
- Một số góc nhìn về vấn đề công bằng:
 - Công bằng như một phạm trù đạo đức
 - Công bằng như một vấn đề xã hội
 - Công bằng như một vấn đề kinh tế
- Một số hình thức công bằng hay được đề cập:
 - Công bằng về của cải ban đầu
 - Công bằng về quá trình
 - Công bằng về kết quả

28/11/2011

17

Công bằng và một số vấn đề chính sách

- Làm thế nào để xã hội lựa chọn được chính sách “tốt nhất”?
 - Thế nào là chính sách “tốt nhất”?
 - Hàm phúc lợi xã hội (Social Welfare Function - SWF)

28/11/2011

18

Công bằng và một số vấn đề chính sách Hàm phúc lợi xã hội (SWF)

1. Chủ nghĩa duy lợi
(utilitarianism): Bentham (1789)

$$SW = \sum_{h=1}^H \alpha_h U_h$$

2. Bergson (1938) – Samuelson
(1947)

$$SW = \prod_{h=1}^H \alpha_h U_h$$

3. John Rawls (1971): Max-Min
SWF

$$SW = \min(U_1, U_2, \dots, U_H)$$

4. Amartya Sen (1973)

- Income = Thu nhập trung bình
- Inequality = Chỉ số Gini

$$SW = \text{Income}(1 - \text{Inequality})$$

28/11/2011

19

Một số tình huống chính sách

- Quyền sở hữu (tư hữu) các nguồn lực
- Độc quyền và luật cạnh tranh
- Cổ phần hoá (nội bộ) các DNNN
- Thuế tài sản
- Thuế thu nhập (cao)
- Thu hồi và chuyển mục đích sử dụng đất
- Phát triển CSHT và tăng giá bất động sản
- Xã hội hoá giáo dục và y tế
- Tự do hóa kinh tế và thương mại quốc tế

28/11/2011

20

Lộ trình tăng học phí đến 2014-2015

Đơn vị: đồng/tháng

NHÓM NGÀNH	Năm học 2010-11	Năm học 2011-12	Năm học 2012-13	Năm học 2013-14	Năm học 2014-15
1. Khoa học xã hội, kinh tế, luật	290.000	350.000	410.000	480.000	550.000
2. Kỹ thuật, công nghệ	310.000	390.000	480.000	560.000	650.000
3. Khoa học tự nhiên	310.000	390.000	480.000	560.000	650.000
4. Nông - lâm - thủy sản	290.000	350.000	410.000	480.000	550.000
5. Y dược	340.000	450.000	560.000	680.000	800.000
6. Thể dục thể thao, nghệ thuật	310.000	390.000	480.000	560.000	650.000

28/11/2011

Nguồn: Báo Tuổi Trẻ, Thứ Ba, 01/12/2009

21

Giá điện sinh hoạt bậc thang

STT	Mức sử dụng của một hộ gia đình trong tháng	Giá trước 1.3.2009 (đ/kWh)	Giá sau 1.3.2009 (đ/kWh)
1	Cho 50 kWh đầu tiên	550	600
2	Cho kWh từ 51 – 100	550	865
3	Cho kWh từ 101 – 150	1110	1.135
4	Cho kWh từ 151 – 200	1470	1.495
5	Cho kWh từ 201 – 300	1600	1.620
6	Cho kWh từ 301 – 400	1720	1.740
7	Cho kWh từ 401 trở lên	1780	1.790

28/11/2011

Nguồn: Trang thông tin điện tử ngành điện (<http://www.icon.evn.com.vn>)

22

Biểu giá nước sạch đề xuất cho TPHCM

Loại nước	Giá cũ (đồng/ m ³)	Giá mới (đồng/ m ³)	Tăng/giảm
Nước sinh hoạt			
Dưới 16m ³	2.700	4.800	+ 78%
Trên 16m ³	5.400	8.400	+ 56%
Nước sản xuất	4.500	8.500	+ 91%
Nước kinh doanh, dịch vụ	8.000	14.300	+ 79%

28/11/2011

Nguồn: Đề xuất của Công ty cấp nước Sài Gòn

23